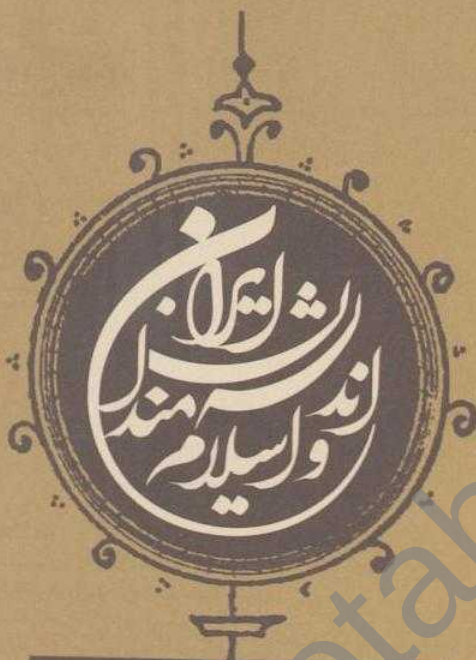

مجموعه اندیشه مندان ایران و اسلام

تلاؤ نور

(مروری بر زندگی و آثار محدث نوری)

تألیف: دکتر مجید معارف

زمستان ۹۳

تلاؤ نور

(مروری بر زندگی و آثار محدث نوری)

تألیف: دکتر مجید معارف (استاد دانشگاه تهران)

زیر نظر: علیرضا مختاری قهرودی

ویرایش فنی این کتاب بر پایه دستور خط فارسی

مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی انجام شده است.

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات همشهری

ناشر همکار: انتشارات امیرکبیر

چاپ و صحافی: همشهری

نشان: تهران، خیابان ولی عصر (عج)، نرسیده به پارکوی،

کوچه تورج، شماره ۱۴، طبقه دوم غربی

تلفن: ۲۳۰۲۳۲۷۱، ۲۳۰۲۳۲۹۸، دورنگار: ۲۳۰۲۳۲۹۸

مجموعه آثار استادان ایران اسلامی

سرشناسه

: معارف مجید، ۱۳۳۲

عنوان و نام پدیدآور

: تلاؤ نور: مروری بر زندگی و آثار محدث نوری

تألیف مجید معارف

مشخصات نشر

: تهران: همشهری، امیرکبیر، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری

: ۱۳۷ ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.

شابک

: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۱-۲۳۲-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت

: کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر

: مروری بر زندگی و آثار محدث نوری.

موضوع

: نوری: حسین بن محمدنقی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۰ ق.

مجتهدان و علما - ایران - نور - سرگذشتنامه

مجتهدان و علما - ایران - مازندران - سرگذشتنامه

رده بندی کنگره

: ۱۳۳۲ عم ۷۸/۳ BP۵۵۳

رده بندی دیویی

: ۳۷۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی

: ۳۲۶۳۷۳۵

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: زندگی نامه محدث نوری
۱۳	تبارنامه محدث نوری
۱۳	نام و نشان و تولد
۱۳	خاندان محدث نوری
۱۴	پدر محدث نوری میرزا محمد تقی
۱۶	برادران محدث نوری
۱۶	حاج میرزا هادی نوری
۱۶	عالم حکیم میرزا علی نوری
۱۶	میرزا حسن نوری
۱۶	میرزا قاسم نوری
۱۷	بستگان دانشمند محدث نوری
۱۷	شیخ موسی نوری
۱۷	شیخ مهدی نوری
۱۷	میرزا علی نوری
۱۷	میرزا محمد رنکونی
۱۸	شیخ فضل الله نوری

۱۸	اساتید و شاگردان محدث نوری
۱۸	اساتید محدث نوری
۱۹	زندگی نامه خود نوشت محدث نوری
۲۱	شاگردان محدث نوری
۲۲	راویان صاحب اجازه از محدث نوری
۲۴	نمونه‌ای از اجازات محدث نوری
۲۶	محدث نوری از منظر دانشمندان
۲۷	محدث نوری و ستایش‌های بزرگان
۲۷	محدث نوری و انتقادات بزرگان
۳۹	آثار محدث نوری در یک نگاه
۴۲	محدث نوری، کتاب و کتابخانه
۴۷	سلوک عبادی و معنوی محدث نوری
۴۸	وفات و مدفن محدث نوری

فصل دوم: خدمات دینی و علمی محدث نوری ۵۱

مقدمه ۵۱

۵۱	شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شیعه در عصر محدث نوری
۵۳	ارتباط محدث نوری با میرزای شیرازی
۵۴	فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی
۵۵	خدمات علمی محدث نوری
۵۶	کارنامه محدث نوری در تحقیق و تالیف و شاخصه‌های آن
۵۶	شناسایی، احیاء و اعتبارسازی آثار قدیمی شیعه
۵۹	انجام تألیفات به زبان‌های عربی و فارسی
۶۲	رویکرد مستدرکنووسی در آثار محدث نوری
۶۵	دامنه تحقیق و تتبع در آثار محدث نوری
۶۶	جهت‌گیری محتوایی در آثار محدث نوری
۶۶	دفاع از مذهب شیعه و حریم اهل بیت (علیهم السلام)
۶۸	بزرگداشت اساطین مذهب و بزرگان مکتب
۷۰	خرافات ستیزی و بیان حقایق علمی
۷۱	اخلاق و عرفان، تهذیب نفس و تقویت مبانی دینی
۷۲	توصیه‌نامه اخلاقی محدث نوری
۷۴	نگره علم الحدیثی محدث نوری
۷۵	اخباری‌گری، اصولی‌گری و مقایسه شاخصه‌های مهم آن دو
۷۸	جایگاه محدث نوری از جهت اخباری یا اصولی‌گری

فصل سوم: آثار علمی محدث نوری ۸۳

مقدمه ۸۳

تعداد آثار و چگونگی آن‌ها ۸۳

شناخت تفصیلی آثار محدث نوری ۸۵

الاربعمیات ۸۵

بدر مشعشع در حال ذریه موسی مبرقع ۸۶

تحیة الزائر و بلغة المجاور ۸۶

رسالة آداب الزیارة محدث نوری ۸۸

گزیده‌های از آداب زیارت ۸۸

جنة المأوی ۹۰

دو نمونه از حکایات اصحاب مشاهده ۹۲

حواشی بر کتاب‌های «توضیح المقال» و «منتهی المقال» ۹۴

دارالسلام فیما يتعلق بالروایا و المنام ۹۵

رساله در تواریخ موالید ائمه (ع) ۹۷

سلامة المصاد ۹۷

الصحيفة العلوية المصار كة الثانية ۹۷

محتوای ادعیه و نمونه‌هایی از آن ۹۸

الصحيفة الرابعة السجادية ۱۰۰

الفيض القدسی فی ترجمة العلامة المجلسی ۱۰۲

فلسفه نگارش کتاب از نظر محدث نوری ۱۰۳

فصل الخطاب فی تحریف کتاب رب الارباب ۱۰۴

انگیزه تألیف کتاب ۱۰۴

موضوع و ساختار کتاب ۱۰۵

بازتاب‌های دانشمندان در مقابل فصل الخطاب ۱۰۷

اصول نقدهای علمای شیعه بر کتاب فصل الخطاب ۱۱۰

موضع تاریخی شیعه در اعتقاد به سلامت قرآن از تحریف ۱۱۱

فهرست کتاب‌های کتابخانه شخصی ۱۱۷

کلمة طيبة ۱۱۸

كشف الاستار عن وجه الغائب عن الاستار ۱۲۰

لؤلؤ و مرجان ۱۲۲

نقد گزارش‌هایی از حادثه کربلا و کرامات ادعایی ائمه (ع) از نگاه ۱۲۴

میزان السماء در تعیین مولد خاتم الانبیاء ۱۲۵

معالم العبر ۱۲۷

مواقع النجوم ۱۲۸

المولودية ۱۲۸

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ۱۲۹

نکته‌هایی در شناخت بهتر مستدرک الوسائل ۱۳۰

جایگاه و اهمیت مستدرک الوسائل در حدیث شیعه ۱۳۲

خاتمه مستدرک الوسائل ۱۳۴

نجم الثقب ۱۳۶

نفس الرحمن فی فضائل سلمان ۱۳۹

سلمان فارسی و حدیثی در فضیلت ایرانیان ۱۴۱

منابع و ماخذ ۱۴۳

www.ketab.ir

قال علی (ع): یا کمیل هلك خزان الاموال و هم احياء و العلماء با قون مابقي الدهر اعيانهم مفقودة، و أمثالهم في القلوب موجودة (نهج البلاغه، حکمت، ۱۴۷)
علی(ع): ای کمیل! ثروت اندوزان در حالی که حیات دارند در مسیر هلاکتند، اما دانشمندان تا دنیا برقرار است زنده‌اند. بدن هایشان در زمین پنهان، اما یاد آنان در دلها زنده است.

پرداختن به سیره سلف صالح از اقدامات دینی و فرهنگی است که نشان از ارج نهادن به مقام علم و حقیقت دارد؛ از این رو بسیاری از بزرگان علم و ادب از انجام آن رویگردان نبوده و به نوعی در راستای نشر حقایق و زنده ساختن شخصیت عالمان که حاملان حقیقت بوده‌اند، به خلق آثار مناسب دست یازیده‌اند.

یکی از بزرگانی که به جد در این مسیر گام نهاده و آثار مهمی با انگیزه زنده نگه داشتن یاد مفاخر اسلامی رقم زده است، بدون شک علامه مفضل خاتمه‌المحدثین مرحوم میرزا حسین نوری است. او خود فلسفه خلق چنین آثاری را بدین گونه شرح می‌دهد که: «همانا در ذکر سلف صالح و علمای راسخ (در دین) که در پرتو نور امامان‌شان هدایت شدند و قدم بر جای آنان گذاشتند و به

سیره آنان سیر کردند و خود را فنای درگاه آنان ساختند و جز از جام معرفت آنان ننوشتند، موعظه و یادآوری جهت بازماندگان، و انس و دلداری برای آیندگان وجود دارد. نیز یادآوری سیره دانشمندان صالح جهت صعود به مدارج کمال و وقوف بر انجام صالحات کمک می‌کند. در این عمل یاد صالحان زنده می‌شود که خود زنده ساختن مقام امامان و بزرگان را به دنبال دارد و موجب اتمام بقای نورشان می‌گردد که آن را از ولایت امامان کسب کرده‌اند.^۱

با وجود اهمیتی که در کلام محدث نوری نسبت به شرح حال نویسی عالمان و بزرگان دینی به چشم می‌خورد، معه‌ذا در خصوص شناساندن شخصیت و آثار خود او - که به حق از فرزندگان عصر خویش بوده است - اقدام مناسب و در خوری صورت نگرفته و جز یکی دو کتاب و چند مقاله، آثار دیگری به ظهور نپیوسته و این در شرایطی است که میرزا حسین نوری به تعبیر برخی از بزرگان «خاتمه المحدثین» بوده و منشأ خلق آثار و انجام خدمات بی‌شماری به اسلام و تشیع، به ویژه آستان مقدس اهل بیت علیهم السلام شده است. لذا با توجه به اهمیتی که بر شناساندن شخصیت‌های تابناک اسلامی مترتب است و در پی پیشنهاد "موسسه انتشارات همشهری" - که با تدارک مجموعه زندگانی اندیشمندان ایران و اسلام، گام مهمی در احیای شخصیت‌های ملی و دینی بر عهده گرفته است - راقم این سطور تصمیم گرفت تا با استفاده از تجارب موجود و نگاه دقیق به آثار بر جا مانده از محدث نوری، گامی هرچند کوتاه در معرفی شخصیت علمی و خدمات دینی این دانشمند بر دارد. ان شاء الله که مفید اطلاعات اهل علم و تحقیق قرار گیرد.

کتاب حاضر از سه فصل به شرح زیر تشکیل شده است:

در فصل نخست زندگی نامه محدث نوری مورد بررسی قرار گرفته و نشو و نمای این دانشمند و شناسایی اجمالی اساتید، شاگردان و آثار وی مد نظر واقع شده است.

فصل دوم ابعادی از خدمات علمی و دینی محدث نوری گزارش شده و

خواننده در جریان مکتب فکری این دانشمند و تأثیر و تأثر وی نسبت به گذشته و آینده مباحث علمی قرار می گیرد.

و در فصل سوم، ضمن مرور بر آثار محدث نوری، ارزش این آثار و جهت گیری آنها در اختیار خوانندگان گرامی قرار گرفته است.

در پایان لازم است از مساعی دوستان و سرورانی که در فراهم سازی بخشی از مدارک کتاب به اینجانب یاری رسانده اند، خصوصاً دوستان دانشورم آقایان عبدالحسین طالعی و محمد نعمتی و نیز مسئولان کتابخانه های مرکزی آستان قدس رضوی و مسجد گوهرشاد سپاسگزاری کرده و نیز تشکر خود را از موسسه محترم انتشارات همشهری جهت نشر این اثر ابراز کنم و نیز توفیق همگان را از درگاه ایزد منان طالب گردم.

و من الله التوفیق

دانشگاه تهران - مجید معارف

پاییز ۱۳۹۱